

Elämä television mukaan

George Gerbnerin haastattelu

George Gerbner (63) työskentelee Pennsylvanian yliopistossa, jossa hän on kuuluisan Annenberg School of Communicationin dekaani. (Walter Annenberg, joka on koko "koulun" perustaja, muuten omistaa miljoonalvikkisen TV-Guide -lehden.) Unkarilaissyntyistä Gerbneriä monet pitävät Yhdysvaltain parhaana television yhteiskunnallisten vaikutusten tuntijana. Suomessa Gerbner vieraili viime kesäkuussa. Kutsuja oli Suomen Mielenterveysseura, joka järjesti Espoon Dipolissa Audiovisual Communication and Mental Health -kongressin.

Ellei professori Gerbnerin televisiotutkimuksista haluaisikaan sanoa enempiä, on ainakin todettava, että ne luotaavat syvemmälle kuin perinteeseen lapset ja TV-väkivalta -teemaan. Gerbnerin näkökulma television vaikutuksiin ja merkitykseen on enemmän kokonaisyhteiskunnallinen. Samalla mukana on terve annos yhteiskuntakritiikkiä ja debatointihalukkuutta.

Hän on yhdessä Larry Grossin, Nancy Signorellin ja Michael Morganin kanssa analysoinut TV:n parhaan katseluajan ohjelmia jo 60-lu-

vun lopulta alkaen. He ovat eritelleet liki kahta tuhatta ohjelmaa sekä niissä hyöriviä noin 15 000:tä henkilöä. Projektia on täydentänyt lisäksi laaja yleisötutkimus. Keskeisin tulos on, että television esittämä maailma on raskaasti vääristynyt ja että television innokaimmat katsojat mieltävät todellisuuden paljolti ruudun esittämässä muodossa. "Millään tiedotusvälineellä ei ole samanlaista kykyä saavuttaa jokaista kotia eikä sellaista kehdestä hautaan ulottuvaa vaikutusta siihen, miten yhteiskunta näkee itsensä", Gerbner on tiivistänyt sanomansa.

Gerbnerin painoa tiedotusopillisessa maailmassa lisää se, että hän hallitsee muuatta tärkeää näköalapaikkaa: hän on Journal of Communicationin päätoimittaja. Hän toimii portinvartijana, jonka kautta paljolti suodattuu amerikkalaisen tiedotustutkimuksen profiili, samoin kuin eurooppalaisen (tai latalalais-amerikkalaisen jne.) tutkimuksen kuva amerikkalaiselle yleisölle.

Heikki Hellman
Leena Paldán

K: *Journal of Communication* -lehden levikki on noin 6.000 kappaletta, josta viidennes menee Yhdysvaltain ulkopuolelle. Kertokaa lehden toimitusperiaatteista. Miten esimerkiksi otatte huomioon kansainvälisen yleisön?

G: Lehti koostuu kahdenlaisesta aineistosta. Yhtäältä siinä on kirjoituksia, jotka on toimitettu meille ilman pyyntöämme. Itse asiassa noin kaksi kolmannesta julkaistuista käsikirjoituksista on sellaisia. Tarjotuista teksteistä julkaisemme ehkä joka kymmenennen. Ne lähetetään arvioitaviksi alan asiantuntijoille, vähintään yhdelle, joskus kahdelle. Ts. se ilmentää Yhdysvaltain mutta myös muiden maiden tutkimuksen tasoa.

Toinen aineistotyyppi on sitten itse pyytämämme kirjoitukset. Kun huomaamme, että ilmassa on jokin monien jakama kiinnostuksen kohde tai yhteinen aspekti johonkin ongelmaan, päätämme koota tutkielmia yhteen. Yleensä esitämme pyyntöjä kuitenkin vain sellaisille, jotka ovat jossain määrin tunnettuja, eli emme ota riskejä.

Nimenomaan pyydetävän aineiston kohdalla yritämme olla aktiivisia emmekä halua rajoittaa Yhdysvaltoihin vaan etsiydymme ulospäin. Jos katsotte *Journal of Communicationin* sisäkantaa, huomaatte, että siinä on noin sadan hengen luettelo konsultoivista ja avustavista toimittajista. Lista pyrkii edustamaan lukuisten eri maiden tutkimusta ja tietoa, ja toivomme, että siinä nimetyt henkilöt seuraisivat oman maansa tutkimusta, välittäisivät sitä meille ja tarjoaisivat myös mahdollisia omia tekstejään.

Mutta asiassa on tietysti ongelmansa. Tutkimuksen standardit ovat erilaiset eri maissa. Koska emme voi jättää amerikkalaisten lukijoiden

odotuksia huomioimatta - onhan enemmistö lukijoista sentään heitä - on kirjoitusten vastattava meillä vaadittuja standardeja.

K: Mitä tarkoittatte sillä, että standardit eroavat?

G: Meillä on ollut vain harvoin alueellisia teemoja, mutta nyt, monen vuoden yritysten jälkeen, kokamme numeroa tutkimuksesta latinalaisessa Amerikassa. Työ on vaikeaa, koska latinalaisamerikkalaiset tutkijat noudattavat erilaisia standardivaatimuksia. En tarkoita sitä, etteivät he olisi riittävän hyviä tai päteviä. He kallistuvat historiaan, he kirjoittavat hyvin impressionistisesti, esseistisesti - mutta kutsuvat sitä tutkimukseksi. Erilaisilla standardeilla tarkoitan erilaisia evidenssille todistusvoimalle asetettuja vaatimuksia, sitä, kuinka paljon ja millaista evidenssiä tuotetaan argumentoinnin tueksi.

Kun julkaisemme jotakin, kirjoittajan täytyy joko olla tunnettu - jolloin henkilö takaa tutkimuksen laadun - tai sitten esitetyn evidenssin täytyy olla laajan tutkijakunnan hyväksyttävissä Yhdysvalloissa. Joskus saatamme koota yhteen keskustelun, johon varsinaisen tekstin lisäksi pyydetään mukaan kriittisiä kirjoituksia.

K: Mitä mieltä olette kansainvälisen keskustelun tasosta tutkijoiden välillä? Pitäisikö sen tasoa jotenkin kohentaa? Ajamme takaa sitä, että lehti voisi olla jonkinlainen keskustelufoorumi. Ajatellaan esimerkiksi *Media, Culture and Society* -lehteä Iossa-Britanniassa. Sen viime numerossa (1/1983) oli teemana "Frankfurtin koulukunnan jälkeen", ja meille suomalaisille, jotka seuraamme saksalaista tutkimusta jossakin määrin, oli hieman yllättävää löytää artikkeleita, joita meillä on luettu

jo kymmenen vuotta, ensimmäistä kertaa englanninkieliselle yleisölle tarjottuna. Kirjoitukset ovat varmasti ajankohtaisia nykyäänkin, mutta joka tapauksessa herää kysymys siitä, onko kansainvälisessä keskustelussa jotakin vialla.

G: Monet asiat ovat vialla. Teoreettinen keskustelu usein salaa taustallaan olevan ideologisen. Ideologinen pitäisi eksplikoida, tehdä se avoimeksi. Minusta olemme tehneet niin koko ajan. Olemme julkaisseet artikkeleita ja esseitä tiedotustutkimuksen historiallisesta taustasta, artikkeleita Frankfurtin koulun eräiltä edustajilta sekä jonkin verran keskustelua siitä. Mutta laaja keskustelu on puuttunut - toistaiseksi.

Nyt minulla on matkassa iso laukullinen käsikirjoituksia, joita käyn koko ajan kuumeisesti lävitse. Ky-

seessä on teema, jonka työnimenä on "Käymistila kentällä" (Ferment in the Field). Olemme kutsuneet noin 40 kirjoittajaa useista eri maista esittämään kommenttejaan kommunikaatiotutkimuksen tilasta. Siitä saattaa syntyä jännittävä dialogi sellaisten ihmisten välillä, jotka eivät ole koskaan puhuneet keskenään painetun sanan kautta. Siitä tulee **Journal of Communicationin** erikoisnumero, 350-sivuinen, ja se on omistettu kokonaan tutkimuksen käymistilalle. Yritämme markkinoida sitä myös kirjana, kunhan se ilmestyy. Toivomme, että siitä tulisi ahkerasti luettu ja käytetty eri puolilla, koska se edustaa koko kentän kirjoja. Mukana ovat niin Wilbur Schramm, Ithiel de Sola Pool kuin Herbert Schillerkin.

Yleisesti ottaen emme kuitenkaan saa riittävästi teoreettisia käsikirjoi-

tuksia. Hyvin harvat ovat pätevöityneet filosofeiksi, ja hyvin harvat uskovat, että heillä on auktoriteettia esittää kommentteja teoreettisista kysymyksistä oman kokemuksensa perusteella. Tiedätte, että on helppoa kirjoittaa empiirinen tutkielma - jokainen yhteiskuntatieteellinen keittokirja jo opettaa sen - mutta, kun ryhtyy teoreettiseksi, ei riitä, että on välkky. Ei riitä, että kehittelee jotakin joka on itselle uutta, koska se ei välttämättä ole uutta muille. Vaatii paljon enemmän kokemusta ja kypsyyttä kommentoida, tehdä arvovaltainen teoreettinen kontribuutio sen pohjalta, mitä on kokenut itse.

Koska julkaisemme pääasiassa empiirisiä töitä, saattaa olla, että tutkijat eivät pidä **Journal of Communicationia** hyvänä foorumina teoreettispainotteisille teksteille. Toivon, että tuleva nide stimuloisi juuri sen suuntaista kirjoittelua.

K: Onko nykyään vaikea hahmottaa "tieteen tila"? 24 vuotta sitten Bernard Berelson, Wilbur Schramm ym. keskustelivat oppialan tilasta **Public Opinion Quarterly** palstoilla. Sikäli kuin ymmärrämme oikein, on "käymistila kentällä" -teema jonkinlainen jatko tuolloiselle keskustelulle. Miltä oppialan tila näyttää teistä nyt?

G: Bernard Berelson provosoi vuoden 1959 keskustelun, koska hän henkilökohtaisesti oli sitä mieltä, että koska hän luovuttaa, on koko oppiala kuolemassa. Mutta itse asiassa päivänvalon se näki vasta sen jälkeen, kun Berelson ja kumppanit siirtyivät syrjään. Silloin kaikki vasta oikeastaan alkoi.

Se mitä Bernard Berelson pani merkille, oli, että survey-tutkimukset, sosiaalipsykologia, Lazarsfeld, Lasswell jne. olivat antaneet oman panoksensa ja sitten kiinnostuneet muista alueista. Siksi hän luuli, että

tiedotustutkimuksen aika olisi ohitse. Mutta silloin juuri syntyi tiedotustutkimus itsenäisenä oppialana, silloin kun se lakkasi olemasta muiden tieteiden haaraosasto tai liitännäinen.

Nyt ollaan paljon pidemmällä. Oppiala on vakiintunut, eri koulukunnat tuottavat uusia tutkijoita ja se on läpikäymässä prosessia, jossa se arvioi itseään uudelleen. Uudelleenarviointin kohteena on etenkin kapea empirismi.

Ala on selvästikin jossain määrin eriytymässä. Se on oppimassa itse-kriittisemmäksi. Oppialan historiaa on revisioitu. Monet joukkotiedotusta, tiedotusvälineitä ja niiden vaikutuksia koskevat myytit ovat joutuneet uuden tutkimuksen kohteeksi, minkä seurauksena on havaittu, etteivät myytit koskaan olleetkaan totta. On havaittu, ettei se totuttu historiankirjoitus päde, jonka mukaan tutkijat ensin ajattelivat tiedotusvälineiden vaikuttavan suoraan - puhutaan injektioruiskumallista tai S-R-mallista - kunnes löydettiin vastaanottaja, ja malli vaihtui. Se on kummallinen, poliittisesti vääristynyt historia. Koskaan ei ole ollut sellaista aikaa, jolloin olisi nähty vain yksinkertainen yksisuuntainen vaikutus. Historian keksijät olivat Frank Stantonin ja CBS:ssä työskennelleen Joseph Klapperin vaikutukselle alttiita. He halusivat vierittää vastuun pois tiedotusvälineiden harteilta ja siksi keksivät perättömän teorian oppialan historiasta. Vastuun taakka laskettiin vastaanottajan niskoille, jolloin työhön astuivat ne, jotka tutkivat psykologisia vaikutuksia, psykologista manipulaatiota ja vastaanotossa havaittavia eroja.

Tietysti siinäkin oli oma järkensä. Tottahan vastaanottajalla on roolinsa, muttei se voi tarkoittaa sitä, etteikö tiedotusvälineillä ja viestinnällä olisi suoria vaikutuksia.

Itse asiassa kaikkein omalaatuisin ja ominaisin seikka tiedotusvälineissä on, että se on saanut aikaan oikosulun kaikissa niissä tavallisissa yhteiskunnallisissa jaoissa, joita kasvotusten tapahtunut viestintä vielä oli noudattanut. Kun tällainen oikosulku tapahtuu, tulee mahdolliseksi se, että keskitetty elin levittää tietoa ja viihdettä, jotka eivät kulje normaaleja sosiaalisia kanavia pitkin.

Mutta oli miten oli, luulen, että tiedotustutkimus on tullut yhä enemmän oppialaksi (discipline). Sellaiseksi kutsun keskitettyä ja organisoitua tutkimusalaa, jolla on sellainen kontribuutio tiedon kokonaisuuteen, jota mikään muu ala ei tarjoa. Tämä ei tarkoita, että oppiala olisi erillään muista, vaan ainoastaan sitä, että sanomien ja kuvien avulla tapahtuvan sosiaalisen interaktion tutkimus kuuluu muiden yhteiskuntatieteiden periferiaan ja että se ei ole minkään muun oppialan keskiössä kuin tiedotustutkimuksen.

Yhteiskunnallista elämää voidaan tutkia vuorovaikutuksen ja viestien näkökulmasta, jolloin silläkin, mitä sosiologi, sosiaalipsykologi, psykologi, historioitsija tai taloustieteilijä sanoo, on merkityksensä, mutta tiedotustutkimukseen koulutetun tutkijan velvollisuus on tarjota tuo erityinen panos. Minusta on virhe menetellä siten kuin eräät yhteiskuntatieteilijät mm. Englannissa eli vaatia, että olisi puhuttava yhteiskunnasta eikä viestinnästä. Niin voidaan tehdä mutta vain sillä kustannuksella, että erityinen kontribuutio tiedon kokonaisuuteen kadotetaan, ts. kadotetaan sanomien luonne ja rooli yhteiskunnallisessa ja inhimillisessä elämässä sekä se, miten ne järjestävät uudelleen yhteiskunnallisia suhteita. Kyse on mm. sen näkemisestä, että yhteiskunnalliset suhteet ovat olomuotoaan muuttaneita sanoimia.

K: 40-50 -luvulla tehtiin myös tunnettu ero hallinnollisen ja kriittisen tutkimuksen välillä. Te esitte eräässä 50-luvun lopun kirjoituksessanne saman erottelun. Tuolloin kirjoititte, että empiirinen ja sellaisena usein samalla hallinnollinen tutkimus olisi tuotava yhteen yhteiskuntatieteen kriittisen ajattelutavan kanssa. Miten tämä ikuinen kaksijako näyttäytyy nykyään Yhdysvalloissa?

G: Useimmat tutkijat kaikissa maissa tekevät hallinnollista tutkimusta, koska taustalla ovat tietyt tavoitteet sekä ne, jotka maksavat tutkimuksen. On sallittua kysyä metodin perään muttei sen yrityksen tarkoituspäätä, joka työn rahoittaa. Kriittisen tutkimuksen ainoa reservaatti ovat yliopistot. Kriittistä tutkimusta ei tueta siksi, että se ajaisi joitain toivottuja päämääriä, vaan siksi, että se tutkisi erilaisia päämääriä samoin kuin niitä keinoja, joilla päämääriin pyritään. En usko, että olen koskaan varsinaisesti toivonut hallinnollisen ja kriittisen tutkimuksen yhteentuontia. Niiden välillä on sisäinen ristiriita, et voi olla molempia yhtä aikaa.

K: Olette johtanut jo pitkään jatkunutta tutkimusta television sosiaalisista vaikutuksista. Yksi keskeisistä tuloksistanne on, että parhaan katseluajan kiihkeimmät katsojat ovat taipuvaisia hyväksymään television esittämän todellisuuden todempana kuin itse todellisuuden. Ohjelmien sisältöjä tutkiessanne taas olette havainneet mm., että parhaiden katseleuajien sarjoissa on kolme kertaa enemmän miehiä kuin naisia, hyvin vähän eläkeläisiä, vain harvat tekevät ruumiillista työtä, mustat näyttävät epärealistisen romanttisessa valossa jne. Tällainen vääristymistä ja vinoutumista lähtevä kysymyksenasettelu on itse asiassa ollut aika tyypillinen tiedotustutkimukselle.

Mutta mikä on tällaisen lähestymistavan merkitys? Mitä merkitsee se, että televisio esimerkiksi luo "pahan maailman syndroomaa", ts. että katsojat alkavat uskoa maailman väkivaltaisemmaksi ja pelottavammaksi kuin se onkaan?

G: Tästä voisi edetä kahteen eri kysymykseen. Ensiksi: mikä vaikutus on sillä, että asiasta keskustellaan vääristymien ja poikkeamien nimillä? Toiseksi voidaan mennä pidemmälle eli nähdä vääristymät järjestelmän funktionaalisenä osana.

Useimmat television kasvattamat sanovat näkemästään, että juuri näinhän asiat ovat. He eivät tiedä, että vääristymät ovat instituution valikoinnin tulos, synteettinen vaikutus. Katsojat luulevat, että tiedotusvälineet ovat neutraaleja tai puolueettomia tai että ne ilman muuta kertovat siitä, mitä tapahtuu, tai sitten että ne vain kertovat tarinoita pelkän tarinan kertomisen ilosta.

Kun nostamme esiin kysymyksen vääristymistä, merkitsee se, että koetamme herättää yleisön huomamaan tiedotusvälineiden olevan instituutioita, yhteiskuntajärjestelmän jatkeita. Television ohjelmiin kätkeytyy näin ollen sisäänrakennettu viinoma.

Sitten astumme eteenpäin ja sanomme: kyse ei olekaan mistään vääristymistä, vaan vääristymät ovat selitys sille, että tiedotusvälineet ovat olemassa. Tiedotusvälineet eivät toimi välittäkseen neutraalia, puolueetonta tai objektiivista kuvaa todellisuudesta. Ne ovat olemassa täyttäkseen tietyn tehtävän: tukeakseen ja suojellaakseen yhteiskuntaa sekä tehdäkseen sen vastustuskykyiseksi muutoksille.

Ja paras tapa tehdä se vastustuskykyiseksi on saada sen funktiot näyttämään itsestään selviltä, vaikka todellisuudessa maailma on täynnä

sitä halkovia vakavia erotteluja ja jakoja erilaisten ihmisten välillä, miesten ja naisten, köyhien ja rikkaiden, mustien ja valkoisten. Jos pystyt näyttämään maailman siten, että useimmat ihmiset nielaisevat sen sellaisenaan, jos saat vallan suhteen vähemmistössä olevat hyväksymään vähemmistöasemansa, on helppo pitää heidät aloillaan.

Kun yleensä sanotaan, että televisio luo stereotyyppejä, sanommekin, että kyse on sosialisatioprosessista, joka osoittaa ihmisille heidän paikkansa ja pitää heidät siellä. Sosialisatio saa aikaan sen, ettei yleisö kykene näkemään asemansa todellista luonnetta. Ihmiset saadaan vastustuskykyisiksi havaitsemaan yhtä lailla tapahtuvia kuin jo tapahtuneitakin muutoksia.

Esimerkiksi naiset ovat paljon runsaammin vastuunalaisissa tehtävissä kuin mitä television mukaan näyttäisi. Useimmat, etenkin miehet, eivät kuitenkaan usko tätä. He ovat vastustuskykyisiä hyväksymään asiantilaa sekä samalla vastustuskykyisiä uusille muutoksille.

Seuraava kysymys sitten on: onko kyse salaliitosta? Tietävätkö tiedotusvälineet täyttävänsä yhtä yhteiskunnan perusfunktiota? Luulen, että paras salaliitto on sellainen, joka ei ole tietoinen. Paras salaliitto on panna ihmiset yhteiseen systeemiin palkkioineen ja rangaistuksineen. He alkavat väistämättä toimia varsin yhdenmukaisesti. Elleivät he niin tee, he putoavat ulkopuolelle. Kyse on siis sopeutumisesta television tapauksessa johdon, kirjoittajien, ohjaajien jne. rooliin. Kyse on hyvin pragmaattisesta prosessista, jossa aletaan ymmärtää, mikä on hyväksyttyä, mikä tuottaa menestystä, mistä seuraa harmeja.

K: Millaiseen toimintaan tällainen mediakritiikki kehottaa?

G: Tähän kysymykseen törmää usein, sillä eihän kukaan halua tuntea itseään avuttomaksi. Kysymykseen voidaan vastata usealla eri tasolla.

Ensiksi, mitä voidaan tehdä valitsevan järjestelmän puitteissa?

Järjestelmän tarjoamia mahdollisuuksia ei koskaan käytetä loppuun asti. Järjestelmää täytyy aina koetella nähdäkseen, miten se venyy uusien ajatusten kohdalla. Ihmisten ei tulisi toimia vain katsojina tai kuluttajina, joiden valintavaihtoehdot ovat rajatut - ostaako vai eikö ostaa. On toimittava kansalaisina, jotka vaativat päästä vaikuttamaan niihin voimiin, jotka muovaavat heidän elämäänsä. Tämä merkitsee osallistumista päätöksentekoon. Kansalaisryhmät tai -liikkeet voisivat toimia tällä tavoin, ne voisivat poliittisoida television, tehdä siitä poliittisen kysymyksen, kysymyksen, josta keskustellaan siinä kuin työllisyyspolitiikasta tai puolustuspolitiikasta. Televisio on toisin sanoen nostettava julkisen keskustelun areenalle.

Toiseksi on lähestyttävä vanhempia ja kysyttävä, miten kasvattaa lapsia television aikakaudella. Minun neuvoni on tämä: älä määrää, äläkä myöskään kiellä. Ole mukana ja keskustele sekä esitä oma mielipiteesi kuitenkin tyrkyttämättä sitä. Koeta ainoastaan tuoda esille se, että mitä näemme televisiosta, ei ole luonnollista ympäristöä, eikä sitä siksi tulisi ottaa annettuna, vaan että se on vain muuan näkemys, josta voidaan keskustella ja joka voidaan tulkita eri tavoin.

Kolmanneksi on painostettava kouluja opettamaan kriittistä katse-
lua, analyttistä arkikulttuurin käsittelyä, jonka keskiössä televisio on. Koulun tehtävä ei ole opettaa vain kieliä, klassikoita, perinteisiä aineita, vaan televisio on uusi haaste koululle. Opettajana ei toimi enää vain koulu, vaan myös TV on opet-

taja. Koululaiset tietävät nykyään enemmän kuin ennen. Koulun tehtävä nykyään on pikemminkin organisoida ja valikoida tietoa sekä tehdä oppilaat analyttisemmiksi ja valikiovammiksi, ei niinkään siinä, mitä he katsovat, vaan siinä, miten he tulkitsevat katsomaansa.

Mutta jos sitten on tilaisuus edetä pidemmälle - tai jos sellaiseen löytyy rohkeutta, sillä se nostaa aina raivokkaan vastustuksen - joutuu havaitsemaan, että edellä keskustellut puutteet ja ongelmat eivät lainkaan ole television ongelmia. Kyse on yhteiskunnan ongelmista, yhteiskunnan, jonka kulttuurinen jatke televisio on. Ei riitä, että tehdään reformeja televisiossa, vaikka se olisikin mahdollista. Ei riitä, että televisiosta tehtäisiin hieman nykyistä saavutettavampi, vastuuntuntoisempi, ei riitä, että ihmiset tulisivat tietoisemmiksi, kriittisemmiksi tai analyttisemmiksi. Vaikka perustavalla tavalla vastustaisimmekin sitä, miten televisio näyttää maailman, on myös ymmärrettävä, että juuri näin maailma on esitettävä, jotta järjestelmä toimisi. Jos haluaa saada aikaan rakenteellisen muutoksen ja uudistaa käden, joka palvelee ruumista, on muutettava koko yhteiskunnan rakenne. Tässä asiassa yhdyn Garnhamiin ja Murdockiin.

Jos siis halutaan mennä yli nykyisen järjestelmän, on osallistumisoikeutta vietävä pidemmälle kuin vain televisioon. Kansalaisten on tunkeuduttava päätöksentekoon tiettyjen perustavien yhteiskuntarakenteiden muuttamiseksi.

Koska televisio on jatke, yhteiskunnan näkyvin jatke, on se sellaisena erinomainen aihe, jos halutaan kiinnittää huomio yhteiskunnan tiettyihin epäoikeudenmukaisuuksiin ja häiriöihin. Televisiosta puhuminen on hyvä väylä, jokainen tietää siitä paljon. Jos osoittaa, että televisiossa

on kolme kertaa enemmän miehiä kuin naisia, alkavat monet ymmärtää: "Todella. Minkähän takia?" Kyse ei ole vallan vääristymästä, vaan vallan, statuksen, mahdollisuuksien jne. välittömästä heijastuksesta. Symbolinen rakenne ilmentää valtaa.

Televisio on siis erinomainen keino synnyttää jokapäiväiseen kokemukseen perustuvaa yhteiskuntakritiikkiä, jossa televisio nähdään muutoksen keskeiseksi esteeksi.

K: Mutta onko järjestelmä sittenkään noin hermeettinen? Eikö ole mahdollista tuoda julkisuuteen myös sellaisia näkemyksiä ja näkökulmia, jotka poikkeavat vallitsevista? Ajatteleme nyt sellaisia ilmiöitä kuin esimerkiksi Freeze ja niiden ympärille kutoutunutta julkisuutta.

G: Minun näkemykseni on aika pessimistinen. Freeze'n kävi niinkuin Vietnamin tapahtumien. Vietnamia alettiin käsitellä kriittisemmin vasta kun ratkaiseva osa amerikkalaista establismentia päätti sodan olevan vastoin intressejään. He näkivät, että Yhdysvallat oli häviämässä, eivätkä halunneet enää sijoittaa sotaan. Siksi he päättivät lopettaa sen. Vasta silloin televisioruutuun ilmestyivät ruumiit, haavoittuneet amerikkalaisotilaat jne. Voiton katkera hinta kävi ilmeiseksi.

Freeze-keskustelu on herättänyt melkoisesti huomiota, koska amerikkalaisessa yhteiskunnassa on mahtavia voimia, jotka eivät millään tavoin hyödy ydinasekilvasta, eivät edes taloudellisesti. He eivät yksinkertaisesti näe mahdollisuutta voittoa kilpaa. Sellaiset miehet kuin Robert McNamara tai George Kennan, jotka olivat viemässä meitä Vietnamin sotaan ja jotka taustaltaan ovat kylmän sodan sotureita, ovat nyt liittyneet Freeze-kulkueeseen.

K: Mutta esimerkiksi Freeze-liikkeen suosio on ilmeinen, eivätkä suuret tiedotusvälineetkään ole laiminlyöneet sitä.

G: Eivät ole laiminlyöneet mutteivat myöskään antaneet sille mitään erityishuomiota. Mielenosoituksia järjestetään tiedotusvälineiden takia, ne ovat media-tapahtumia ja niistä raportoidaan jossain määrin mutta pahimmalla mahdollisella tavalla. Tiedotusvälineet voivat uutisoida erillisiä ja satunnaisia tapahtumia nostamalla esiin kaikkein kummallisimmat ilmiöt, ts. näyttämällä mielenosoittajat erilaisiksi, kummallisiksi tai muuten marginaalisiksi. Se on metodi, jolla liike eristetään ja raivataan tietä sen lannistamiselle.

K: Miten uusi viestintäteknologia vaikuttaa joukkotiedotusjärjestelmän rakenteeseen? Entä miten se vaikuttaa siihen, miten ihmiset seuraavat tiedotusvälineitä?

G: Uusi viestintäteknologia uusintaa olemassaolevan rakenteen. Ne, jotka katsovat vain suosikkiohjelmiaan, tekevät niin vastakin. Televisiorituuali voi muuttua vielä nykyistä kapeammaksi.

Informaation kontrolli lisää monopolien kontrollia yleisöön nähden. Kaikki mikä ennen kuului yksityiselämään - mitä ihmiset ostavat, mitä lääkettä he käyttävät - kaikki se rekisteröidään nykyään, ja rekistereihin on mahdollista päästä käsiin ja niitä on mahdollista kontrolloida. Niillä organisaatioilla, joilla on pääsy tällaisiin rekistereihin, on jättiläismäinen valvontavalta hallusaan. Tämä lisää ihmisten kyvyttömyyttä hallita omia instituutioitaan sekä käyttää niitä julkisiin ja yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Yksityisiin käsiin on keskittynyt valtaa, ja kyse on todella vallan keskityksestä. Täl-

lainen laaja keskittyminen on luulakseni väliaikainen tulos siitä, että informaatioteknologia on paljolti yksityisessä käytössä. Mutta pysyvä vaikutus on, että informaatiotekno-

logia tekee saavutettavaksi ja valvottavaksi sen, mikä ei ollut saavutettavissa eikä valvottavissa aikaisemmin.